

Романа МОТИЛЬ

УКРАЇНСЬКА ХУДОЖНЯ КЕРАМІКА СЕРЕДИНИ ХХ — ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ: ІСТОРИОГРАФІЯ ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Проаналізовані літературні джерела, що висвітлюють явище української художньої кераміки середини ХХ — початку ХХІ століття. Аргументується проведення досліджень у цьому напрямку. Окреслено методику дослідження.

Ключові слова: історіографія, явище, українська художня кераміка, дослідження, методика.

Історіографія та джерельна база дослідження

Ступінь дослідження української художньої кераміки середини ХХ — початку ХХІ ст. у наукових працях, статтях та періодичних виданнях є доволі нерівномірним, що не дає можливості простежити цілісної картини цього мистецького явища.

Із середини ХХ ст. не тільки триває нагромадження фактологічного матеріалу про українську художню кераміку, а й поглиблюється його наукове осмислення.

Найперші відомості про українську художню кераміку середини ХХ ст. містить праця Н.Д. Манузарової «Художні промисли України» [28], де стисло описано творчість окремих художників і народних майстрів.

В «Історії мистецтв народів СРСР» [59] та у дослідженні «Сучасна українська майоліка» [60] В.А. Щербак, не виділяючи окремо народну і професійну кераміку, дає мистецьку характеристику майоліковим виробам, а серед традиційних керамічних центрів називає Київ, Львів, Одесу та інші міста.

Н.І. Велігоцька, П.Г. Юрченко [2] та І.В. Саківич [43] у статтях, присвячених художній кераміці у шеститомній «Історії українського мистецтва», називають основні регіони, осередки художньої кераміки і зазначають, що у 50-х рр. ХХ ст. митці художньої промисловості активно звертаються до творчого використання кращих народних традицій, виділяють групи талановитих художників у різних містах України — Києві, Львові, Одесі, Харкові та інших.

У «Нарисах з історії українського декоративно-прикладного мистецтва» Ю.П. Лашук детальніше зупиняється на питаннях розвитку української кераміки, коротко аналізує творчість народних майстрів та художників-керамістів, дає оцінку окремим виробам [23].

У 1960-х рр. з'являються публікації Юрія Лашука, що стосуються питань розвитку української художньої кераміки загалом [22], а також окремо конкретних регіонів, зокрема Гуцульщини [21; 20], Закарпаття [18], а згодом і Полісся [19]. Кращі твори художників-керамістів 1960-х рр. висвітлює альбом «Львівська кераміка» [26].

У 1971 р. Ю.П. Лашук захистив докторську дисертацію «Українська народна кераміка ХІХ—ХХ століття», яка досі так і не вийшла друком. У дисертації на основі польових досліджень (вивчено понад 200 гончарних центрів), опрацювань фондів

багатьох музеїв, архівів України та інших держав (Литва, Молдова, Польща, Росія), здійснених упродовж 1953—1968 рр., вперше в українському мистецтвознавстві широко окреслено основні тенденції розвитку гончарства, вказано на співвідношення традицій та новаторських рис [24].

Про художню кераміку йдеться у статті О.О. Чарновського до збірника «Мистецтво оновленого краю», однак стаття охоплює матеріал лише з 1960—1970-х років [55].

У науковій розробці досліджуваної теми суттєвим внеском є праці відомого вченого О.М. Голубця. Першим комплексним дослідженням проблем львівської професійної школи кераміки стала його монографія «Львівська кераміка», де розглянута творчість львівських художників-керамістів від другої половини 1940-х до 1980-х рр. як цілісне явище, помітне в українському мистецтві [5].

У праці цього ж автора «Між свободою і тоталітаризмом» досліджено деструктивні впливи, скеровані радянською ідеологічною системою на культуру України, хоча в книзі висвітлюється, в основному, мистецтво і митці м. Львова [7]. Не всі мистецькі явища розкриті з однаковою глибиною, — так у контекст мистецького середовища Львова другої половини ХХ ст. варто було б залучити творчість народних майстрів, якими так пишалася Національна спілка народних майстрів України.

У монографії «Мистецтво ХХ століття: український шлях» [6] Орест Голубець аналізує основні історичні періоди і роль культурно-мистецьких організацій та інституцій у розвитку українського мистецтва ХХ століття. В книзі приділяється увага творчості найбільш знакових постатей в українському мистецтві, в тому числі й окремих керамістів, чії твори мали вплив на формування новітнього мистецтва.

У теоретичному та методологічному аспектах важливими є напрацювання М.Є. Станкевича. Проблему морфології декоративно-ужиткового мистецтва, роль мистецької традиції, композиційні закономірності висвітлені у навчальному посібнику «Декоративно-прикладне мистецтво» [47]. Окремий розділ книги присвячений найважливішим етапам розвитку того чи іншого виду мистецтва в Україні (в тому числі і художньої кераміки) [48].

Наукові напрацювання М.Є. Станкевича з теорії пластичних мистецтв опубліковані у збірнику статей

«Автентичність мистецтва» [46]. Автор порушує питання класифікації творів декоративного мистецтва, викладає мистецтвознавчі погляди на теорію традиції, з'ясовує проблеми теорії дослідження пластичних мистецтв, робить спробу осягнути характер, стилістику та семіотику новітнього пластичного мистецтва.

Початки і обставини формування промислово-мистецької освіти та професійної кераміки в Україні проаналізовані в наукових виданнях Р.Т. Шмагала «Мистецька освіта в Україні середини ХІХ — середини ХХ ст.: структурування, методологія, художні позиції» [58], «Енциклопедія художньої культури. Мистецька освіта: бібліографія, документи, теорія» [57], які також є вагомими джерельними базами у вивченні художньої кераміки. У працях всебічно висвітлений взаємозв'язок українського мистецько-освітнього процесу з європейським. Комплексно проаналізований, систематизований значний фактологічний матеріал, який охоплює столітній період становлення та розвитку мистецької освіти в Україні, створена хронологія мистецько-освітнього процесу.

Сучасна концепція розвитку українського декоративного мистецтва представлена у книзі Т.В. Кари-Васильєвої та З.А. Чегусової «Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю»» [13]. Автори розкривають складну й розмаїту панораму художнього життя в Україні: зміни напрямів та стилів, взаємовпливи народного та професійного мистецтва, творення нових «ідей» — від авангарду на початку століття до пошуків «стилю» сучасних митців.

З кінця 1990 — на початку 2000 рр. поглиблюється наукове вивчення української кераміки певних історичних періодів, регіонів, осередків. Так, О.О. Клименко дослідила мистецтво опішненської кераміки у дисертації «Народна кераміка Опішні» [14], у якій звертається до проблеми традицій та інновацій у народних художніх промислах.

Новий польовий матеріал, уведений в науковий обіг Н.В. Кубицькою, М.М. Кучинком, Г.В. Охріменком «Розвиток керамічного виробництва на Волині» [16] та Г.В. Істоміною «Мистецтво кераміки Волині другої половини ХІХ—ХХ століть» [12], дає змогу повніше вивчити мистецтво та виробництво народної кераміки на Волині.

У монографічному дослідженні Л.С. Мельничук «Гончарство Поділля в другій половині ХІХ—

XX століттях: історико-етнографічне дослідження», написаному на широкому фактологічному матеріалі, розглянуте гончарство подільського регіону в системі етнокультурних процесів українців, зокрема наголошується на специфіці виробництва гончарних виробів [29].

У праці В.Д. Міщанина «Північна група малих осередків гончарства Опішненського гончарного регіону (друга половина XIX—XX століття)», крім важливих аспектів історичного та етнографічного характеру, що стосуються особливостей становлення, розвитку й занепаду гончарства в малих осередках, розташованих на північ від Опішного (Безруки, Лазьки, Глинське, Старі Млини, Малі Будища. Хижняківка), автор торкається й окремих мистецтвознавчих проблем, зокрема форми і декору виробів [32].

Історію, технологічні засади виготовлення, мистецькі якості форм та оздоблення димленої кераміки, а також творчість народних майстрів і професійних керамістів, що працюють у цій галузі, висвітлені у монографії Р.Я. Мотиль «Українська димлена кераміка XIX — початку XXI століття» [33].

Цінну інформацію, присвячену проблемам розвитку художньої кераміки кінця XX — початку XXI ст., містять дисертації, захищені на початку 2000-х років. Новий погляд на мистецтво епохи соцреалізму відображає дисертація О.Р. Новицької «Українське народне мистецтво 1920—1980-х рр.: інтерпретація, оцінка, спростування» [34], у якій українське народне мистецтво вперше розглядається як об'єкт визиску та тиску радянського тоталітаризму, спростовуються заідеологізовані теоретичні доктрини та стереотипи радянського мистецтвознавства на народну творчість.

Історико-культурні і художні особливості гончарства осередків Кульчина і Рокити у контексті розвитку народної кераміки Волинського Полісся кінця XIX—XX ст. розглянуто у дослідженні Н.В. Кубицької «Гончарські осередки Кульчина та Рокити кінця XIX—XX століть (Історія, типологія, художні особливості)». Автор розглядає локальні відмінності технології виготовлення виробів та висвітлює творчість провідних майстрів цих осередків [17].

Комплексно висвітлює мистецькі особливості кераміки Західного Поділля, виявляє її локальні риси, аналізує типологію та художню виразність народного посуду, пластики малих форм, інтер'єрної та архі-

тектурної кераміки і виробів Тернопільського фарфорового заводу С.О. Вольська у дисертації «Кераміка Західного Поділля кінця XIX—XX століття (історія, типологія, художні особливості) [3].

У культурологічному дослідженні Т.М. Зіненко «Симпозіуми художньої кераміки України кінця XX — початку XXI століття як явище сучасної культури» визначено й проаналізовано основні етапи становлення і особливості розвитку симпозіумів художньої кераміки в Україні та їхній вплив на формування сучасного мистецтва. З'ясовано, що «проведення симпозіумів художньої кераміки в Україні та світі спонукає до експериментів з формотворення, декорування та випалювання творів» [11], а самі роботи демонструють широкий спектр стильових ознак і різноманітність образотворення.

У дисертаційній праці В.В. Хижинського «Професійна кераміка в мистецтві другої половини XX ст.: педагогічний і творчий досвід шкіл Львова та Вроцлава» виділено історичні етапи становлення та розвитку мистецьких шкіл професійної кераміки Львова й Вроцлава, на основі порівняльного аналізу з'ясовуються основні засади формування творчої особистості художника-кераміста та творчі здобутки кращих випускників львівської й вроцлавської академії впродовж другої половини XX століття [53].

Основні етапи розвитку декоративної пластики на прикладі численних мистецьких об'єктів у контексті актуальних історичних та культурних процесів розглядає Г.М. Тобілевич у дисертації «Декоративна пластика в сучасному архітектурно-просторовому середовищі (вітчизняний та зарубіжний досвід другої половини XX — початку XXI ст.)» [50].

Багатий ілюстративний матеріал з художньої кераміки містять альбомні видання, які присвячені творчості окремого митця і знайомлять широкого читача з маловідомими творами з приватних збірок. Так, у 1980 р. побачив світ альбом «Федір Гнідий. Альбом» [52], а у 1982 р. — «Олександр Ганжа» [35]. 1995 р. з'явилося видання «Зеновій Флінта: Альбом» [9], у 2002 р. — «Микола Вакулєнко. Альбом» [30]. У 2007 р. вийшли друком книги «Роман Петрук. Альбом. Історія мистецтва» [42], «Тарас Левків: кераміка, графіка, інтарсія: альбом» [49], у 2008 р. — «Василь Боднарчук. Підсумовуючи пройдене...: Альбом» [1], а у 2011 р. — «Галина Севрук: Альбом-монографія» [31].

Творча активність художників відзначалася у низці статей, присвячених проведенню міжнародних мистецьких акцій — симпозіумів, виставок, пленерів [38; 8; 51]. Про особливості розвитку кераміки на основі аналізу виставкових експозицій кераміки писали В. Георгієв [4], Т. Зіненко [10], А. Колупаєва [15], О. Ликова [25], В. Максименко [27], Г. Островський [37], В. Онищенко [36], Ф. Петрякова [39], П. Печорний [40], Т. Придатко [41], А. Соколов [45], З. Чегусова [56], О. Щербань [61], Р. Яців [62] та інші.

Матеріалом для порівняльного аналізу особливостей художньої кераміки різних народів є наукові праці зарубіжних вчених з Білорусі, Болгарії, Грузії, Молдови, Німеччини, Польщі, Росії, Румунії, Словаччини, Сполучених Штатів Америки, Угорщини, Чехії, зокрема Г. Босерта [63], Є. Пліцкової [64], Я. Сахути [44], І. Станкової [65], І. Хынку [54] та інших.

Вивчення історіографії питання свідчить про багатолітнє науково-практичне зацікавлення проблематикою української художньої кераміки середини ХХ — початку ХХІ століття. Однак лише окремі праці містять елементи теоретичного узагальнення багатого фактологічного матеріалу, а також охоплюють усі традиційні різновиди й напрямки розвитку мистецтва кераміки. Метою більшості публікацій є введення у науковий обіг нового матеріалу, однак низка проблем і досі залишається поза увагою дослідників. В окремих випадках художню кераміку розглядають узагальнено, у контекстах загальних проблем декоративно-ужиткового мистецтва, в інших — вузько локально, в руслі дослідження певного регіону, проміжку часу чи персоналії, що призводить до територіальної та хронологічної неспівмірності висвітлення явища. Українська художня кераміка зазначеного періоду, як в історичному, так і в мистецтвознавчому аспектах, окрім описово-дослідницької роботи і каталогізації, потребує теоретичного художньо-стилістичного аналізу її розвитку та оцінки творів чи творчості окремих митців.

У цьому зв'язку постає потреба узагальнення, поглиблення попередніх досліджень задля подальшого ґрунтовного вивчення української художньої кераміки як предмета наукового розгляду.

Вагому складову джерельної бази дослідження становить фактологічний матеріал, зібраний автором під час відряджень та експедицій, відвідин мистець-

ких акцій — виставок, пленерів і симпозіумів, особистого спілкування з народними майстрами та художниками-керамістами, вивчення творів з музейних колекцій, приватних збірок, альбомів, каталогів тощо. Значний об'єм інформації отримано при користуванні Інтернет-ресурсами.

Важливими джерелами ознайомлення з творами художньої кераміки середини ХХ — початку ХХІ ст. є фондові колекції музеїв України: Державного музею українського народного декоративного мистецтва України (Київ), Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Й. Кобринського, Косівського музею народного мистецтва Гуцульщини, Львівської національної картинної галереї ім. Б. Возницького, Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України, Музею Косівського Інституту декоративного та прикладного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, Музею народної архітектури і побуту НАН України, Музею народної архітектури і побуту у Львові, Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішному, Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького, Українського центру народної культури «Музей Івана Гончара».

Методика дослідження

Методика дослідження розгортається на основі принципів системності та історизму. Українську художню кераміку розглядаємо як характерну з давніх часів і неодмінну складову частину культури з її потужною складовою — традиціями народного мистецтва. Водночас художня кераміка розглядається як важлива сфера збереження та наступного відродження кращих традицій вільної, незаангажованої творчості. При цьому творчий потенціал неоднаково трактується у роботі народних майстрів і художників-керамістів. Тут відбуваються актуальні та постійні процеси вдосконалення та взаємозбагачення. Використаний принцип системності дає змогу зосередити увагу на докладному з'ясуванні шляхів формування народної і професійної творчості залежно від потреб відповідного матеріального забезпечення, налагодження технологічних процесів тощо.

Особливість роботи полягає у вивченні специфіки досліджуваного хронологічного періоду — впли-

ву зовнішніх факторів на соціокультурне середовище, а відтак — на творчі свободи і долі персоналій. Тому важливим у методологічному підґрунті роботи є принцип історизму. Саме принцип історизму, послідовного вивчення та систематизації досліджуваного матеріалу з наступним його викладенням дає змогу послідовно простежити процеси, що відбувалися у мистецькому середовищі середини ХХ — початку ХХІ століття.

Основним у роботі є метод комплексного мистецтвознавчого аналізу. Невід'ємну складову розгляду творів художньої кераміки становлять методи типології, класифікації, описово-аналітичний метод та метод образно-стилістичного аналізу. У процесі мистецтвознавчого аналізу особлива увага приділяється проведенню аналогій, які позначили окремі способи використання виражальних засобів як традиційних для художньої кераміки, так і запозичених у різновидах образотворчого мистецтва, наприклад, у скульптурі, живописі, графіці.

Для ідентифікації творчих підходів, які використовують гончарі і художники-керамісти, застосовується компаративний метод аналізу. Цей же ж метод використовується й у порівняльній характеристиці української та зарубіжної художньої кераміки.

У загальному теоретичному, мистецтвознавчому осмисленні проблем, порушених у дослідженні, автор опирається на досвід відомих українських вчених — Ореста Голубця, Тетяни Кари-Васильєвої, Юрія Лашука, Олесь Пошивайло, Михайла Селівачова, Михайла Станкевича, Зої Чегусової, Ростислава Шмагала, Романа Яціва та інших.

1. Василь Боднарчук. Підсумовуючи пройдене...: Альбом / автор-поряд. Орест Голубець. — Львів, 2008. — 38 с. : іл.
2. Велігоцька Н.І. Декоративно-ужиткове мистецтво / Н.І. Велігоцька, П.Г. Юрченко // Історія українського мистецтва : у 6 т. — Київ : УРЕ, 1967. — Т. 5. — С. 363—390.
3. Вольська С.О. Кераміка Західного Поділля кінця ХІХ—ХХ століття (історія, типологія, художні особливості) : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв. : спец. 17.00.06 «декоративне і прикладне мистецтво» / Вольська Світлана Олексіївна. — Львів, 2013. — 16 с.
4. Георгиев В. Виставка кераміки во Львові / В. Георгиев // Декоративное искусство СССР. — 1963. — № 5. — С. 38—39.
5. Голубець О.М. Львівська кераміка / О.М. Голубець. — Київ : Наукова думка, 1991. — 120 с. : іл.
6. Голубець О.М. Мистецтво ХХ століття: український шлях / О.М. Голубець. — Львів : Колір ПРО, 2012. — 200 с. : іл.
7. Голубець О.М. Між свободою і тоталітаризмом. Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття / О.М. Голубець. — Львів, 2001. — 175 с. : іл.
8. Друга Національна виставка-конкурс художньої кераміки «КерамПІК у Опішному!» (2 липня — 31 жовтня 2010): Альбом-каталог / автор упоряд. Олесь Пошивайло. — Опішне : Українське народознавство, 2011. — 312 с. : іл.
9. Зеновій Флінта: Альбом / автор-упоряд. Євстахія Шимчук. — Львів : Компанія Гердан, 1995. — 32 с. : іл.
10. Зіненко Т.М. Душа кераміки (про Всеукраїнський симпозиум художньої кераміки «Україна соборна» / Т.М. Зіненко // Українське мистецтво. — 2008. — № 4. — С. 187—189 : іл.
11. Зіненко Т.М. Симпозиуми художньої кераміки України кінця ХХ — початку ХХІ століття як явище сучасної культури : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв. : спец. 26.00.01 «теорія та історія культури» / Зіненко Тетяна Миколаївна. — Київ, 2014. — 16 с.
12. Істоміна Г. Мистецтво кераміки Волині другої половини ХІХ—ХХ століть / Галина Істоміна. — Рівне : Волинські обереги, 2009. — 232 с.
13. Кара-Васильєва Т.В. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю» / Т.В. Кара-Васильєва, З.А. Чегусова. — Київ : Либідь, 2005. — 280 с. : іл.
14. Клименко О.О. Народна кераміка Опішні (до проблеми традицій та інновацій в народних художніх промислах) : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв. : спец. 17.00.06 «декоративне і прикладне мистецтво» / Клименко Олена Олександрівна. — Львів, 1995. — 18 с.
15. Колупаєва А. Сповідь перед ювілеєм / Агнія Колупаєва // Дзвін. — 2002. — № 8. — С. 156—160.
16. Кубицька Н. Розвиток керамічного виробництва на Волині / Наталія Кубицька, Михайло Кучинко Григорій Охріменко. — Луцьк, 2003.
17. Кубицька Н.В. Гончарські осередки Кульчина та Рокити кінця ХІХ—ХХ століть : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв. : спец. 17.00.06 «декоративне і прикладне мистецтво» / Кубицька Наталія Владиславівна. — Львів, 2006. — 20 с.
18. Лашук Ю. Закарпатська народна кераміка / Ю. Лашук. — Ужгород : Закарпатське обласне книжково-газетне видавництво, 1960. — 85 с.
19. Лашук Ю. Кераміка і художнє скло / Ю. Лашук // Ю. Лашук. Народне мистецтво Українського Полісся. — Львів : Каменяр, 1992. — С. 73—84.
20. Лашук Ю. Косівська кераміка / Ю. Лашук. — Київ : Мистецтво, 1966. — 98 с.
21. Лашук Ю.П. Гуцульська кераміка / Ю.П. Лашук. — Київ : Вид-во літератури з будівництва і архітектури УРСР, 1956. — 82 с.

22. *Лащук Ю.* Українські гончарі / Ю. Лащук. — Київ : Радянська Україна, 1968. — 40 с. : іл.
23. *Лащук Ю.П.* Кераміка / Ю.П. Лащук // Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. — Львів : Каменярь, 1969. — С. 123—130.
24. *Лащук Ю.Ф.* Украинская народная керамика XIX—XX вв. : автореф. дисс. на соискание ученой степени доктора искусств / Ю.Ф. Лащук. — Киев, 1971. — 46 с.
25. *Ликова О.* Субстанція життя в стилі Радька / Оксана Ликова // Український керамологічний журнал. — 2002. — № 4 (6). — С. 98—100.
26. *Львівська кераміка: альбом* / авт.-упоряд. Ю.П. Лащук. — Львів : Каменярь, 1970. — 68 с. : іл.
27. *Максименко В.* Львівська кераміка / В. Максименко // Жовтень. — 1973. — № 4. — С. 116—119.
28. *Манучарова Н.Д.* Художні промисли Української РСР / Н.Д. Манучарова. — Київ : Акад. архітектури УРСР, 1953. — 79 с.
29. *Мельничук Л.С.* Гончарство Поділля в другій половині XIX—XX століттях: історико-етнографічне дослідження / Лідія Мельничук. — Київ, 2004.
30. *Микола Вакуленко.* Альбом / автор-упоряд. Світлана Кочерга. — Опішне : Українське народознавство, 2002. — 72 с. : іл.
31. *Мисюга Б.* Галина Севрук. Альбом-монографія / Богдан Мисюга. — Львів ; Київ : Смолоскип, 2011. — 240 с. : іл.
32. *Мищанин В.* Північна група малих осередків гончарства Опішненського гончарного регіону (друга половина XIX — XX століття) / Віктор Мищанин. — Опішне : Українське народознавство.
33. *Мотиль Р.* Українська димлена кераміка XIX — початку ХХІ століть (Історія, типологія, художні особливості) / Романа Мотиль. — Львів : Інститут народознавства НАН України, 2011. — 208 с.
34. *Новицька О.Р.* Українське народне мистецтво 1920—1980-х рр.: інтерпретація, оцінка, спростування : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв.: спец. 17.00.06 «декоративне і прикладне мистецтво» / Новицька Ольга Романівна. — Львів, 2003. — 20 с.
35. *Олександр Ганжа* / автор-упоряд. Леся Данченко. — Київ : Мистецтво, 1982.
36. *Онищенко В.* Величне мистецтво Галини Саврук / Володимир Онищенко // Український керамологічний журнал. — 2005. — № 1—4 (15—18). — С. 207—208.
37. *Островський Г.* Ярослава Мотика / Григорій Островський // Декоративное искусство СССР. — 1982. — № 4. — С. 17.
38. Перша Національна виставка-конкурс художньої кераміки «КерамПІК у Опішному!» (2 липня — 30 жовтня 2009): Альбом-каталог / автор упоряд. Олесь Пошивайло. — Опішне : Українське народознавство, 2010. — 208 с. : іл.
39. *Петрякова Ф.* Виставка чотирьох / Фаїна Петрякова // Жовтень. — 1973. — № 3 — С. 140—144.
40. *Печорний П.* II Національний симпозиум гончарства «Опішне-2001», 25 червня — 5 серпня 2001 / Петро Печорний // Ант. — 2002. — № 7—9. — С. 41.
41. *Придатко Т.* Декоративний почерк Зеновія Флінти / Т. Придатко // Декоративное искусство СССР. — 1978. — № 7. — С. 15—17.
42. *Роман Петрук.* Альбом. Історія мистецтва / автор-упоряд. Лідія Лихач, Микола Шток. — Київ : Родовід, 2007 : іл.
43. *Сакович І.В.* Кераміка / І.В. Сакович // Історія українського мистецтва : у 6 т. — Київ : УРЕ, 1968. — Т. 6. — С. 359—363.
44. *Сахута Я.* Беларуская народная кераміка / Я.М. Сахута. — Мінск : Польша, 1987. — 112 с.
45. *Соболев А.* Львовский институт декоративно-прикладного искусства / А. Соболев // Декоративное искусство СССР. — 1971. — № 12. — С. 18—19.
46. *Станкевич М.Є.* Автентичність мистецтва. Питання теорії пластичних мистецтв. Вибрані праці / Михайло Станкевич. — Львів : СКІМ, 2004. — 191 с.
47. *Станкевич М.Є.* Морфологія — наука про систему видів / Михайло Станкевич // Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. — Львів : Світ, 1992. — С. 25—103.
48. *Станкевич М.Є.* Художня кераміка, скло і метал / Михайло Станкевич // Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. — Львів : Світ, 1992. — С. 25—103.
49. *Тарас Левків:* кераміка, графіка, інтарсія: альбом / автор-упоряд. Орест Голубець. — Львів : Гердан, 2007. — 38 с. : іл.
50. *Тобілевич Г.М.* Декоративна пластика в сучасному архітектурно-просторовому середовищі (вітчизняний та зарубіжний досвід другої половини ХХ — початку ХХІ ст.) : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв.: спец. 17.00.06 «декоративне і прикладне мистецтво» / Тобілевич Галина Миколаївна. — Львів, 2015. — 17 с.
51. Третя Національна виставка-конкурс художньої кераміки «КерамПІК у Опішному!» (1 липня — 30 жовтня 2011): Альбом-каталог / автор-упоряд. Олесь Пошивайло. — Опішне : Українське народознавство, 2012. — 312 с. : іл.
52. *Федір Гнідий.* Альбом / автор-упоряд. А.М. Новоселова-Хмельницька. — Київ, 1980 : іл.
53. *Хижинський В.В.* Професійна кераміка в мистецтві другої половини ХХ ст.: педагогічний і творчий досвід шкіл Львова та Вроцлава : автореф. дис. на здобуття канд. мистецтв.: спец. 17.00.06 «декоративне і прикладне мистецтво» / Хижинський Володимир Вікторович. — Львів, 2014. — 19 с.
54. *Хынку И.Г.* Молдавская народная керамика / И.Г. Хынку. — Кишинев, 1969.
55. *Чарновський О.О.* Художня кераміка / О.О. Чарновський // Мистецтво оновленого краю: Науково-

- популярний нарис / Я.П. Запаско, В.А. Овсійчук, О.О. Чарновський та ін. — Київ: Мистецтво, 1979. — С. 121—136.
56. Чегусова З. ЦеГлина / Зоя Чегусова // День. — 2014. — 3 червня. — № 100. — С. 4.
57. Шмагало Р. Енциклопедія художньої культури. Мистецька освіта: бібліографія, документи, теорія (4000 джерел бібліогр., 300 фотодок., 1000 термінів) / Ростислав Шмагало. — Львів: ЛНАМ, 2013. — 520 с.: іл.
58. Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ—серединиХХст.: Структурування, методологія, художні позиції / Ростислав Шмагало. — Львів: Українські технології, 2005. — 528 с.: іл.
59. Щербак В.А. Декоративно-прикладное искусство УССР / В.А. Щербак // История искусства народов СССР: в 9 т. — Т. 9. — Кн. 1. — Москва: Изобразительное искусство, 1989. — С. 259—265.
60. Щербак В.А. Сучасна українська майоліка / В.А. Щербак. — Київ: Наукова думка, 1974. — 190 с.: іл.
61. Щербань О. Шевченківські лауреати: Іван Білик / Олена Щербань // Український керамологічний журнал. — 2002. — № 3. — С. 104—112.
62. Яців Р. Вже вкотре глина торжествує! / Роман Яців // Вітчизна. — 1987. — № 2. — С. 207—208.
63. Bossert H. Folk art of Europe / H. Bossert. — New York, 1990.
64. Plickova E. Pozdisovske hrnčiarstvo / E. Plickova. — Bratislava, 1959.
65. Stankova J. Lidove umeni z Cech, Moravy a Slezska / J. Stankova. — Praha, 1987.

Romana Motyl

UKRAINIAN ARTISTIC CERAMICS
IN THE MIDDLE OF XX-th —
EARLY XXI-st CENTURY: HISTORIOGRAPHY
AND METHODOLOGY OF THE RESEARCH

The article analyzes historiography, highlighting the phenomenon of Ukrainian artistic ceramics in the middle of XX-th — early XXI-st century. Pursuance of the research in this area is argued. The methodology of the research is represented.

Keywords: historiography, phenomenon, Ukrainian artistic ceramics, research, methodology.

Romana Motyl

УКРАИНСКАЯ ХУДОЖЕСТВЕННАЯ
КЕРАМИКА СРЕДИНЫ ХХ —
НАЧАЛА ХХІ ВЕКА: ИСТОРИОГРАФИЯ
И МЕТОДИКА ИССЛЕДОВАНИЯ

В статье проанализированы литературные источники, в которых отражено явление украинской художественной керамики середины ХХ — начала ХХІ века. Аргументируется проведение исследований в данном направлении. Намечена методика исследований.

Ключевые слова: историография, явление, украинская художественная керамика, исследование, методика.